

LUOTSILIITTO – LOTSFÖRBUNDET RY

Liikenne- ja viestintäministeriölle

MERILIIKENNESTRATEGIA 2014 - 2022

Liikenne- ja viestintäministeriö on laatinut luonnokseen meriliikennestrategia 2014 – 2022. Luotsiliitto kommentoi luonnosta keskittyen pääosin luotsaukseen liittyviin seikkoihin. Luotsauksesta on kirjoitettu oman otsikon alla sekä viitattu muissakin yhteyksissä. Liikenne- ja viestintäministeriön viimeisimmät lausunnot, kannanotot sekä Valtioneuvoston linjaukset näyttävät olevan ristiriidassa monilta osin strategialuonnoksen luotsausta koskevien kirjoitusten kanssa.

1.Yleistä

Luotsiliitto pitää välttämättömänä, että Suomen meriliikenteelle valmistetaan strategia. Strategian tulisi olla kattava, kaikkien meriklusterin viiteryhmiä toimintaa selkeyttävä linjaus. Luotsiliitto pitäisi tärkeänä, että valmistuvassa strategiassa olisi mukana vahvan ja asiantuntevan merenkulkuhallinnon sekä viranomaistoiminnan kehittämisen linjaus.

Suomi on riippuvainen merenkulusta. Strategiatyön lähtökohtia ovat luonnoksen mukaan merenkulun toimintaympäristön merkittävät muutostekijät kansainvälisillä ja kansallisella tasolla. Merenkulkuala on hyvin kansainvälinen ja uutta sääntelyä valmistellaan jatkuvasti. Turvallisuus- ja ympäristökysymykset ovat keskiössä sekä IMO:ssa että EU:ssa.

Luotsauksen tarkoitus on alusliikenteen turvallisuuden edistäminen ja alusliikenteestä ympäristölle aiheutuvien vaarojen ehkäiseminen. Luotsaus on turvallisuus ja ympäristökysymysten keskiössä. Suomen olosuhteet, maantieteellinen sijainti, väylästä sekä satamaverkosto vaikuttavat luotsauksen rakenteisiin.

2. Satamaverkosto

Suomen meriliikenne ja tavaravirrat ovat kansainvälisesti varsin pienet. Suomi on pinta-alaltaan kuitenkin suuri ja haja-asutettu maa. Laajan satamaverkoston

LUOTSILIITTO – LOTSFÖRBUNDET RY

Perämiehenkatu 7 A 1	Styrmansgatan 7 A 1
PL 102, 00151 Helsinki	PB 102, 00151 Helsingfors
Puh: + 358 40 739 9939	Tel: + 358 40 739 9939

office@luotsiliitto.fi
www.luotsiliitto.fi

LUOTSILIITTO – LOTSFÖRBUNDET RY

ylläpito vaatii yhteiskunnan voimavaroja. Luotsiliitto ei muutoin ota kantaa satamien sijaintiin ja määrään muutoin kuin toteamalla vesitieliikenteen yleisten hyötyjen olemassaolon muihin liikennemuotoihin verrattuna.

Strategialuonnoksen määritelmän mukaan valtio vaikuttaa satamien toimintaedellytyksiin lähinnä jäänmurron palvelutason ja meriväylä- ja maantieyhteyksien investointien ja ylläpidon kautta. Strategiatyössä on todettu, että Suomen satamat ja satamapalvelut ovat kehittyneet tuotanto- ja yhdyskuntarakenteen kehityksen seurauksena, ja että sama kehitys tulee jatkumaan teollisuuden ja asiakkaiden tarpeen mukaan. Tämä **alue- ja teollisuuspoliittinen linjaus on koko strategiatyön keskeisin lähtökohta**, joka vaikuttaa kaikkiin merenkulun sekä muun liikenteen ratkaisuihin.

Strategialuonnoksessa on useita kohtia, joissa on otettu esille valtion järjestämä palvelutaso. Luotsiliitto katsoo, että luonnoksen alue/satamapoliittiset linjaukset eivät saa johtaa valtion järjestämien palveluiden osalta satamia eriarvoiseen kohteluun.

Valtion toimista satamien kehitykseen ja kilpailukykyyn vaikuttavat voimakkaasti väylämaksujen kehitys sekä maantieverkon kehittäminen ja liikenneyhteyksien laatu sekä jäänmurron palvelujen tarjonta. Väite, että luotsausmaksujen kehityksellä olisi voimakas vaikutus satamien kehitykseen ja kilpailukykyyn on absurdi. Viittaus luotsausmaksuihin tulee tässä poistaa. Sen sijaan merkittävää on huomioida Suomen satamia koskevan selvityksen tulokset; Suomen satamien perimät maksut ovat verrokkimaita suuremmat, Suomen satamien satamaoperoinnin kustannukset ovat verrokkimaita suuremmat, Suomen satamien palvelutaso on aukioloajoissa selvästi huonompi kuin verrokkimaissa.

3. Luotsauspalvelut

Yleisesti todettakoon, että luonnostekstissä on mainittu luotsauksen olevan yksi valtion ohjauskeino satamaverkon kehittämisessä. Luotsiliitto kummeksuu kirjausta ja esittää sen poistoa. Luotsaus on alusliikenteen turvallisuuden edistämistä ja ympäristölle aiheutuvien vaarojen ehkäisemistä, joilla on merkittävä yhteiskunnan laaja-alainen intressi.

Luonnoksen kohdassa 4.6 sivuilla 18 ja 19 on käsitelty luotsausta. Ei voi kuin

LUOTSILIITTO – LOTSFÖRBUNDET RY

Perämiehenkatu 7 A 1	Styrmansgatan 7 A 1
PL 102, 00151 Helsinki	PB 102, 00151 Helsingfors
Puh: + 358 40 739 9939	Tel: + 358 40 739 9939

office@luotsiliitto.fi
www.luotsiliitto.fi

LUOTSILIITTO – LOTSFÖRBUNDET RY

ihmetellä, miten paljon epätasällisiä kirjauksia ja suoranaisia virheitä teksti sisältää.

Suomessa luotsausmaksut ovat kansainvälisesti vähintäänkin maltilliset, palvelutaso on erinomainen ja koko toiminnan operatiivinen kenttä on sopeutettu tasolle, josta turvallisuus- ja laatuvaatimuksia heikentämättä ei ole juurikaan mitään tehtävissä. Tällä ei kuitenkaan tarkoiteta, että konsepti on muuttuvassa maailmassa valmis.

Luotsausmaksurakenteen uudistaminen ei muuttanut sitä periaatetta, että maksut perustuvat luotsattuun matkaan, niin kuin luonnoksesta voidaan ymmärtää. Vain maksutaulukon matkaporrastusta muutettiin. Kustannusvastaavuus tältä osin ei ole käytännössä muuttunut juuri lainkaan. Maininnat kustannusvastaavuudesta tässä yhteydessä ihmetyttävät. Sen sijaan lainsäätäjän toimenpitein aiheutettu luotsauskysynnän vähentyminen pitää paikkaansa.

Väitetystä luotsauksen kustannustason noususta Luotsiliitto on jyrkästi eri mieltä. Perustelematon väite ei voi olla riittävä. Jos kustannustason nousulla viitataan luotsien palkkaan, niin on syytä huomioda, että yleinen palkkataso ei ole noussut yleistä palkkakehitystä enempää. Itse asiassa luotsien ansiokehitys on ollut 2000-luvulla eri ammattien 10 vuoden vertailussa alhaisin; yleisen yli 20% ansionousun sijaan luotsien **ansiokehitys oli vertailujaksolla negatiivinen -9,5%** (Tilastokeskuksen ja EK:n tilasto/Talouselämä 2010). Todettakoon kuitenkin, että luotsien palkkaus on edellä mainitun tilaston jälkeen korjaantunut jossain määrin vuonna 1998 tehdyn luotsauslakimuutoksen ja sen seurauksena syntyneen luotsien yhdenvertaisuusepäkohdan korjaantumisenä. Ilmaisuu ”kustannusten kasvun pysäyttämiseksi” tulee poistaa tekstistä paikkansapitämättömänä.

Luotsaustoiminnan tehostamisen ja luotsauksen palvelutasomäärityksen yhteyttä on vaikea ymmärtää. Ymmärtämistä ei helpota lainkaan se, että alusliikenteen sujavuudella on suora taloudellinen yhteys, johon tekstissä ilmeisimmin viitataan. Satamien tasapuolisen kilpailukyvyn kannalta luotsauspalveluiden uudelleenjärjestäminen luonnostekstin periaatteiden mukaan on arveluttavaa.

LUOTSILIITTO – LOTSFÖRBUNDET RY

Perämiehenkatu 7 A 1	Styrmansgatan 7 A 1
PL 102, 00151 Helsinki	PB 102, 00151 Helsingfors
Puh: + 358 40 739 9939	Tel: + 358 40 739 9939

office@luotsiliitto.fi
www.luotsiliitto.fi

LUOTSILIITTO – LOTSFÖRBUNDET RY

Luotsauksen kilpailulle avaamista selviteltyyn työryhmän raportin irrallinen siteeraaminen tulee poistaa strategiastyöstä. Tehtyjen selvitysten perusteella luotsauksen kilpailuttamiselle ei yksinkertaisesti ole kestäviä perusteita. Luotsauksen avaamisella kilpailulle ei ole nähty saatavan yhteiskunnallista etua ja Valtioneuvoston kannanoton mukaan luotsauksen avaaminen kilpailulle vaikeuttaisi luotsauspalveluiden saatavuutta ja aiheuttaisi riskitilanteita meriliikenteessä. Valtioneuvosto linjaa, että kun luotsaustoiminta jää valtion yksinoikeudeksi, varmistetaan kohtuuhintaiset luotsauspalvelut jatkossakin. (LVM julkaisut 9.1.2009). Luotsiliitto muistuttaa, että luotsauksen järjestämisen kehittämistä on esitetty keskustelunavauksia.

Luonnoksen kirjaus siitä, että luotsaustoiminnan, talvimerenkulun avustuksen ja alusliikenteen ohjauksen järjestämistapoja on tarkasteltava uudestaan, jättää avoimeksi liikaa kysymyksiä ja määrittelemättömiä näkemyksiä.

4. Meri- ja ympäristöturvallisuus

Strategialuonnoksen loppupuolella todetaan, että Itämeren turvallisuudesta on pidettävä huolta ja se on Suomelle ensiarvoisen tärkeää. Vakavien onnettomuuksien määrät ja uhkakuvat ovat lisääntyneet. Onnettomuuksiin johtavia keskeisiä tekijöitä ovat etenkin merimiesten väsymys ja työuupumus, konevauriot sekä varustamoiden turvallisuuskulttuurin puutteet. Osaamisen puutteet ja taloudellisista syistä aiheutuvat seikat on todettu olevan vallitsevan kehityksen selittäviä tekijöitä.

Strategialuonnoksessa on kirjattuna meriturvallisuushaasteiden ratkaisuksi, että alusliikenteen valvontaa ja ohjausta on tarve kehittää sekä parantaa merenkulkijoiden osaamista. Luonnoksessa mainitaan, että meriturvallisuutta voidaan edistää muun muassa alusliikenteen valvontaa tehostamalla.

Luotsiliitto katsoo, että valvonnan lisääminen ei yksin paranna turvallisuutta, vaan valvontaan täytyy liittää keinot vaikuttaa alusten kulkuun. Reaaliaikainen alusten kulkuun vaikuttaminen korostuu Suomen ahtailla ja karikkoisilla vesillä. Ammattitaitoinen ja motivoitunut luotsi tekee juuri tätä arvokasta työtä. Finnpilot Pilotage Oy:n aloittama tieteellinen tutkimusprojekti luotsauksen hyötyjen selvittämisessä on meneillä. Selvityksestä tullaan saamaan tietoja, jotka valaisevat vallitsevia käsityksiä luotsauksesta. Valitettavasti tutkimusprojekti on

LUOTSILIITTO – LOTSFÖRBUNDET RY

Perämiehenkatu 7 A 1	Styrmansgatan 7 A 1
PL 102, 00151 Helsinki	PB 102, 00151 Helsingfors
Puh: + 358 40 739 9939	Tel: + 358 40 739 9939

office@luotsiliitto.fi
www.luotsiliitto.fi

LUOTSILIITTO – LOTSFÖRBUNDET RY

vielä sen verran alkuvaiheessa, että sen tuloksia ei ole vielä saatavilla. Näillä tiedoilla olisi epäilemättä ollut vaikutus lausuttavan meristrategiatyön luonnokseen luotsauksen osalta.

5. Lopuksi

Luotsiliitto katsoo, että meristrategiatyön luotsausta koskevat maininnat luonnostekstin muodossa on syytä kaikinensa poistaa. Luonnostekstissä olevat ristiriidat Liikenne- ja viestintäministeriön ja Valtioneuvoston linjausten kanssa ovat vähintäänkin ilmeisiä. Näyttää siltä, että strategian laatijat ovat täydellisesti unohtaneet luotsauksen tarkoituksen ja luotsauksella saavutettavat hyödyt. Luonnostekstissä luotsausta käsitellään vain kulueränä, joka on saanut suhteettoman ja yksipuolisen painoarvon. Suomen luotsausmaksut on todettu huomattavan maltillisiksi ja ne ovat selvitysten mukaan keskimäärin 4,7% maksuista, joita aluksilta satamassa käymisestä syntyy. Suomalaisten luotsien ammattitaito on saanut laajaa kansainvälistä tunnustusta merenkulun ammattilaisten piirissä. Strategiatyö kantaa huolta merenkulkijoiden osaamistasosta. Tähän huoleen voidaan suoraan vaikuttaa ammattitaitoisen luotsauksen kautta huomattavan edullisesti.

Helsingissä 20.2.2014

Antti Rautava, puheenjohtaja Luotsiliitto – Lotsförbundet ry.

LUOTSILIITTO – LOTSFÖRBUNDET RY

Perämiehenkatu 7 A 1	Styrmansgatan 7 A 1
PL 102, 00151 Helsinki	PB 102, 00151 Helsingfors
Puh: + 358 40 739 9939	Tel: + 358 40 739 9939

office@luotsiliitto.fi
www.luotsiliitto.fi